

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 7.

V Gorici, dne 1. julija 1927.

Leto V.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.
:: Giovanni šte. 6., I. nadstr. ::

== Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira. ==

† ANTON MOŽINA.

V soboto dne 28. maja 1927 je legel k večnemu počitku velik prijatelj našega kmečkega ljudstva.

Na Brjah pri Rihenberku je ta dan za večno zatisnil oči nadučitelj g. Anton Možina, kjer je skozi devetintrideset let neumorno deloval v prospeh mladine v šoli, zunaj šole pa na zadružno-gospodarskem polju v prospeh celokupnosti svoje vasi in svojega naroda sploh.

Pokojni Anton Možina ni bil mož, ki bi mirno stal ob strani, ko je bilo treba prijeti za delo. Tudi se ni nikdar ustrašil težav in zaprek, ki so se stavile na pot njegovemu delu. Delal je za dva in za tri, in dosegal uspeh za uspehom.

Potreba kmečkega ljudstva ga je gnala, ko je zastavil lopato in poklical v življenje celo vrsto organizacij, ki so bile posvečene napredku našega kmeta. A ne le na Brjah tudi drugod je bodril in vzpodbujal svoje manj živahne prijatelje, naj zavihajo rokave in pomagajo s svojim umom našemu kmetu, da opusti stare in škodljive načine gospodarstva, in naj se oprime umnega

kmetovanja, ki ga zahtevajo nove razmere, novi časi, ako hoče vzdržati in napredovati v težkem boju za obstanek.

Njegova bodrilna beseda in predvsem njegovo smotreno delo, sta mnogo pripomogla, da je naš kmet-vinogradnik v okoli-

šu njegovega delovanja marsikatero hudo gospodarsko krizo v predvojni dobi srečno prestal.

Ne bomo tukaj podrobno naštevati, katere gospodarske organizacije je pokojni Možina sam ustanovil ali sodeloval pri njih ustanovljanju in vodil do svoje smrti. Spremembo, ki se je zbralo na njegovo zadnjo pot, je o tem točno govorilo. Poudarimo pa naj, da pokojni Možina svojih bogatih izkušenj na gospodarskem polju ni držal za se. Poročal je redno o njih v listih.

Predvojni »Primorski Gospodar« in naš list sta imela v njem svojega stalnega in uvaževanega so-trudnika.

Anton Možina! Končal si pravdo svojega življenja: dobil si jo! Naj ti Vsemogočni podeli zaslužen plačilo.

Slava Tvojemu spominu!

Janko Furlan:

TEBI, NAŠA ŽENA!

Ne moremo si predstavljati doma, ne da bi mislili nate, žena. Saj je v tebi osredotočena družina, saj si ti njena klica. In ko nam je vsem posvečati tolike skrbi naši mladini — svojim otrokom —, ne moremo mimo tebe — stanice družine in naroda.

Visoko je tvoje poslanstvo, težke, da celo najtežje so tvoje naloge. Bolj ko krojimo javno življenje v njegove sestavine, bolj vstaja tvoj pomen v družabnem življenju, bolj odločilen se nam kaže tvoj vpliv. Vedno bolj nam je umljiva resnica, da se tvoje udejstvovanje očituje v štiri smeri, ki izročajo človeški družbi značilne poteze: si mati, vzgojiteljica, učiteljica, gospodinja. Ne trdimo, da si edina, ki — po svojih otrocih — izoblikuješ narod in mu ustvarjaš predstave in pojme, a najkrepkejši je tvoj vpliv. Ti polagaš prva semenčka pokolenjam (zopet po otrocih); kar imaš ročnih in duševnih zmognosti, kar hraniš dobrega in slabega, lepega in grdega, vse se prelije v daljno bodočnost. Družina, narod in zgodovina, vsi govore, kakšne so bile, oziroma so še matere.

Prvo seme — mislimo s tem telesno in duševno vzgojo — si osvoji v otroški duši prvo, temeljno mesto in izkleše neizbrisna znamenja. Ne more biti drugače, ker tvoja misel, mati, tvoja beseda in dejanja so otroku najdražja. Posoda si, ki iz nje otrok neprestano zajema zavestno in podzavestno. Zato pa je otrok ves tvoj in si ti vsa njegova. Mi to vemo, a vidva to občutita, doživljata. In v tem je veličina, nedosegljiva tajna lepota, ki jo označamo le z eno in največjo besedo; ki vre iz naših prs v najlepših in najtežjih trenutkih; neizmerno bogastvo je v njej, v besedi — **mati**.

A ti, slovenska žena — mati, ne kažeš tega notranjega doživljanja z zunanjimi znaki in tudi tvoj otrok ne. Prevzvišeno vama je, da bi temu skritemu valovanju dajala izraza. V svoji skromnosti vse prikrijeta, vse potajita. Ko pa uda-

rijo težke ure, ko morata narazen, en vzdih, morda en sam pogled, in vemo, kaj sta si bila. — Taka je naša kri.

Pač pa se češče zgodi, da s svojo mehko zaideš, mati, predaleč — v slepo ljubezen, ki se prejalislej maščuje. Tukaj ti kličemo: previdnost, premišljenost! Tu naj odločajo tvoji zdravi nagibi. Ne omalovažuj svojega poslanstva, izročenege ti z božjim in naravnim zakonom! Ker ti si mati, vzgojiteljica, učiteljica, gospodinja; ti prva izročaš narodu in vsemu človeštvu npravstvene, umske in ročne sposobnosti; ti kuješ velik del zgodovine narodov.

Tvoje snovanje ni sicer tako vidno, ne uveljavljaš se na očiten način, a je močno. Dokler bodo stale hiše in bodo obstojale družine, dotlej bo odločala tvoja sila.

In v najtežjih časih je in tudi mora biti tvoja moč najjačja. Ravnokar nosimo težko breme bolestnih ur, danes se tedaj oziroma v te. Preskušaj svoje moči!

Dobro se zavedamo tvojih težkih poti, vidimo tvoje muke. Tvoje delo je ena sama moreča skrb, ki te pritiska k tlom in ti krade nočni mir. Tvoje lice je upadlo. Že omahuješ, a ne boš omagala, ker si rojena v trpljenju, posebno pa ti, kmetsko-delavska žena; ti — ki moraš danes združiti vse svoje sile za rešitev le enega vprašanja: kako preskrbeti družino s kruhom.

Tvoje tožbe kažejo več življenja ko hiranja. Da nisi svojim nalogam primerno vzgojena, da ne moreš vršiti svojih dolžnosti. Kako britka resnica, ki velja predvsem ženi iz nižih plasti naroda, tebi, kmetka žena!

Nebo ti je, žena, naklonilo prožnost in prisotnost duha, zdrav nagon in visoko razvit smisel za dobro in lepo. Tudi v teh težkih časih ni zamrl ta čut. Le zbegana si in utrujena. In zopet te opozorimo: v težkih časih bodi najjačja!

Veruj in s tabo pojde vera nas vseh!

Nihče izmed nas ne sme omagati in tudi ti ne. Če se že moraš omejiti le na gospodinjstvo, rešuješ dosti, a le tedaj, če se posvetiš umnemu gospodinjstvu, kjer si zmožna čudežev. Hiša govori dovolj jasno, kakšna žena gospodinji; hiša je slika tvojih ročnih spretnosti, tvojega uma, je celo ogledalo tvo-

je duše. Tukaj nas gospodinja ne more varati, ker semkaj izliva, kar ima.

Naša žena, sedaj ko stojiš pred težko preskušnjo, pokaži svojo voljo in vero v svojo hišo. Ti si najbolj poklicana in imaš največ moči ohraniti našim domovom zdravo, čvrsto in življenja polno mladino.

ZADRUŽNIŠTVO

VI. REDNI OBČNI ZBOR ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU.

V četrtek, dne 23. junija 1927 se je vršil v Trstu v lastnih prostorih VI. redni občni zbor naše Zadružne zveze. Zastopanih je bilo na njem preko 100 včlanjenih članic iz vseh krajev naše pokrajine, ki so z zanimanjem poslušali poročila, ki so bila dana občnemu zboru od Zvezinih organov.

V imenu načelnštva je poročal predsednik g. dr. Josip Agneletto, ki je izvajal približno sledeče:

1. V začetku svojega poročila spominjati se moram smrti blagopokojnega Antona Čoka, ki je v februarju t. l. nenadoma zapustil naše vrste. Bil je vnet zadružnik in marljiv delavec, v našem ožjem odboru. Prosim Vas, da vsfanete in z menoj zakličete: »Slava njegovemu spominu!«

2. Leto, ki ga imamo za seboj je poseglo globoko v gospodarske razmere naše Julijske krajine, ki je že sama po sebi ena izmed najbolj siromašnih pokrajin države. Slaba letina, padec cen živine, vinska kriza na Goriškem in v Istri in končno pomanjkanje denarnih sredstev so pognali dosti kmečkih posestev na boben, druga pa so se občutno zadolžila. Iz nekaterih bolj siromašnih delov dežele išče ljudstvo izhoda iz te gospodarske krize v izseljevanju, ne vedoč, da trpi tudi inozemstvo, in celo Amerika, ravno tako na pomanjkanju dela in zasluzka vsled sedanje krize, ki ni krajevnega ampak svetovnega značaja.

Zgodovina gospodarske vede je polna gospodarskih kriz, večjih in manjših;

človeštvo pa je vse prestalo in zmagalo. Vedeti moramo, da so bili v ne baš daljni preteklosti hujši dnevi za naše ljudstvo nego dandanes in da ni minulo niti tri-četrt stoletja, odkar je ljudstvo po Istri in Krasu umiralo gladu!

Človek se lahko prilagodi najrazličnejšim razmeram. Treba nam je le jekene volje in samozaveli in zmagali bomo tudi slednjo gospodarsko krizo kakor so naši pradedje zmagali toliko še hujših kriz. To pa tem bolj, ker se že opažajo vidna znamenja, ki obetajo boljšo bodočnost, k čemur je dosti pripomogla sedanja gospodarska politika državne vlade. Pri tem naj omenimo zlasti ureditev državnih financ in zboljšanje lire.

3. Take gospodarske razmere niso mogle ostati lanskega leta brez posledic za zadružništvo v Julijski krajini. Denarno pomanjkanje je imelo za posledico skrčenje novih vlog skoro na nič in dviganje denarja, ki se je potem deloma posojeval proti dosti višji obrestni meri zasebnim potom med znance in sosede, ne meneč se za ugodnosti in varnost, ki jih nudijo zadruge za vloženi denar.

Drugod se je zopet opažalo dviganje za kritje vsakdanjih potreb, za izseljevanje in ponekod celo zato, da se je potem denar založil v nepremičnine.

Zadružna zveza je bila tudi v teh težkih časih kos svoji nalogi. Imela je vedno na razpolago potrebna denarna sredstva in priskočila je povsod članicam na pomoč, kjer je bilo treba pomoči. Dajala je vkljub gospodarski krizi potrebna posojila.

Sedaj je opazati lahek oddih glede dviganja vlog in upali je, za bližnjo bodočnost, da se razmere ne bodo poslabšale. Vsled revalufacije in stabilizacije lire se bodo razmere na denarnem trgu tudi zboljšale.

4. Gospodarska panoga, ki je vsega uvaževanja vredna in katera bo edino v stanu konsolidirali našega kmeta, je živinoreja. Za poljedelstvo v ožjem pomenu besede niso pri nas taka tla, da bi nam mogla obetati poseben napredek kmečkega stanu. In zato moramo posvečati vso pažnjo živinoreji, mlekarstvu in mlečnim izdelkom. Že lani sem na tem mestu poročal o osrednji mlekarni, ki se je mislila osnovati pod okriljem Federazione Agraria Giuliana v Trstu. Prvotni načrt je bil spojen z velikimi stroški in zato se ni uresničil. Do osrednje mlekarnice pa mora priti, ako hočemo, da bo mogoče oddajati v Trst ono količino mleka, ki ga Julijska krajina proizvaja. Je tu mleko z drugih pokrajin, ki se niti zdaleka ne more kosati glede kakovosti z našim mlekom, dela nam pa ogromno konkurenco, ravno zato, ker je njegova razprodaja boljše organizirana. Do osrednje mlekarnice s sodelovanjem domačih mlekarn pa mora priti, ker le tako bo mogoče zagotoviti trg domačim pridelkom in razvoju naše živinoreje. Tu omenjam, da bo morala Zadruga zveza zopet vpeljati mesto strokovnega učitelja, ki je potrebna ustanova.

Prišel je tudi čas za snovanje vnovčevalnih zadrug, zlasti za vnovčevanje goveje živine. Ali sedanja kriza in ne baš povoljni poskusi v tej panogi silijo k skrajni opreznosti.

5. Pri svojem delovanju se je Zveza opirala na Istituto Nazionale della Cooperazione, ki je res pokazal največ umevanja za naše zadrugištvostvo. Zvezin denarni promet s tem zavodom je izkazal skoro 10 milijonov lir (9.266.400.—). Ta zavod je dalje podpiral tudi druge naše zadrug; z vso upravičenostjo pričakujemo, da bo sedaj, ko se spremeni v državno »Banko za delo in zadrugištvostvo« še bolj podpiral zadrugno gospodarstvo. Drugi zavod, s katerim smo bili v zvezi,

je bil »Istituto Federale per il Risorgimento delle Venezie« v Benetkah. Pri tem zavodu smo povišali svoj delež od 20.000.— na 40.000.— lir, da smo bili tako tem bolj deležni agrarnega kredita, ki ga ta zavod daje. Posebno v zadnjem času se je pričel zanimati prav posebno za naše kraje. Kot zadrugišniki in prijatelji kmeta in malega človeka pozdravljamo z veseljem vsakogar, ki pride v naše kraje z odkritosrčnim namenom, da povzdigne gospodarsko stanje tukajšnjega kmečkega ljudstva. Delali smo dalje precej tudi z »Banca Nazionale di Credito«, zlasti v prometu s cirkularnimi čeki.

Pri liktorskem posojilu je naša Zveza sodelovala in polom naših zadrug in Zadrugne zveze je bilo v Julijski krajini podpisane čez 400.000.— lir liktorskega posojila, kar je za naše gospodarske razmere — razmere kmetov, malih obrtnikov in malih trgovcev — zelo velik uspeh. Tudi s tem je naše ljudstvo pokazalo, kako se zna ono odzivati pozivom vlade in države.

Ustanovila se je v Rimu »Associazione Nazionale fra Casse Rurali, Agrarie ed Enti Ausiliari« za vse kreditne zadrug države, in naša zveza je lja pristopila z vsemi svojimi kreditnimi zadrugami, tako da smo sedaj včlanjeni pri »Ente Nazionale per la Cooperazione« glede nekreditnih in pri »Associazione nazionale« glede kreditnih zadrug.

6. Zadrugi in gospodarski izobrazbi posveča naša zveza kolikor mogoče več pozornosti. Tudi leta 1926 smo priredili 6 tedenski zadrugi tečaj, ki se ga je udeležilo 30 obiskovalcev iz cele pokrajine. Tečaj je končal s prav dobrim uspehom. Tako deluje in širi pouk o praktičnem gospodarstvu in zadrugištvu tudi naše glasilo »Gospodarski vestnik«, ki ne bi smel zlasti v teh težkih časih, ko se zdi, kakor bi se tudi narava s svojimi mnogovrstnimi škodljivci borila proti kmetu, manjkati v nobeni kmečki hiši.

7. Lani sem s tega mesta govoril o načrtu za osnovanje Zadrugne banke v svrhu kolikor mogoče večjega izkori-

ščanja združnega denarja in podpiranja združništva. Nameravali smo ustanoviti banko s 5 milijoni glavnice. Ali v septembru 1926. leta je izdala država posebne odredbe glede snovanja novih denarnih zavodov in varstva vlagateljev; in tu je bilo določeno, da je treba za snovanje nove banke, ki bi imela svoj delokrog čez več pokrajin, vsaj 10 milijonov kapitala. S tem je bil naš načrt za osnovanje Zadržne banke prekrizan.

8. Leta 1926 je imelo širše načelništvo 3 seje in ožje načelništvo pa 43 sej. Udeležba pri sejah in sodelovanje načelništva je bilo redno. Sejam sta prisostvovala vedno tudi po eden ali dva člana nadzorništva.

Delo pri »Zvezi« se je zvišalo, kar priča tudi promet. Letos je bilo 53.000 blagajniških postavk nasproti 49.000 v lanskem letu. Poštnih postavk pa je bilo letos 30.000 in lani 28.000. Uradništvo je ostalo isto, le ing. Podgornik je koncem leta 1926 odšel od nas. Uradništvo je vedno vršilo svojo nalogo točno in vestno in zaslužilo zato tudi priznanje in pohvalo.

Letni obračun, ki ga imate pred seboj priča o napredku zveze s finančnega gledišča. Ni treba, da se ž njim posebej pečam, ker tvori njegova odobritev posebno točko dnevnega reda.

9. Letos poteče triletna doba, za katero ste nas bili izvolili in postavili leta 1924 na čelo. Zadržni zvezi. V teh treh letih se je Zveza močno razvila in postala najmočnejši zavod, ki ga je moglo naše združništvo pri teh razmerah poklicati k življenju. Res je, da ni Zveza rešila vseh vprašani, ki spadajo v njen delokrog, ali vedeti morate, da je morala porabiti velik del svojih sil za konsolidacijo našega združništva, ki je bilo ob neslopu zveze na kosih. Naloge, ki jih mi nismo mogli izvršiti, čakajo novi odbor, ki se bo moral zavedati, da mora biti združništvo naš gospodarski evangelij, in da le v njem je gospodarska rešitev ljudstva.

Kakor je združništvo rešilo pred 50 leti malo posestvo, malega obrtnika pred pogojo, tako bo rešilo malega človeka sploh tudi iz spon sedanje gospodarske krize.«

ZIVINOREJA

ZNIZANJE SKOČNINE ZA BIKE.

Ko se je začel zakon o spuščevalnicah bikov izvajati v naši pokrajini, so naši živinorejci po velikih večnih lakoj spoznali, da je tak zakon potreben za naše kraje, ker stremi za tem, da se dviligne kakovost živine s puščanjem le dobrih, zdravih, čislokravnih bikov, ki jih morajo brez izjeme odobriti prislojne živinorejske komisije. Poudarjamo, da je naš živinorejec dobroto zakona lakoj uvidel.

A nekaj je bilo, kar je rodilo hud odpor in oestro kritiko, dasi nista bila ne odpor ne kritika na mestu. Iznos skočnine, ki jo je moral bikorejec terjati in lastnik krave plačati, se je smatral na splošno previsok. Zato godrnjanje, prerekanje in celo pozdravljanje s pestmi.

A odgovorni krogi niso popustili, in polagoma se je vse pomirilo in skoro tudi sprijaznilo z novim položajem. Uvidevnost je končno le zmagala.

Kakor smo poučeni, pa se pripravljajo sedaj ravno oni, ki so določili prvi iznos skočnine, da znižajo spričo splošnega padanja cen tudi ta iznos. In sicer se znižanje izvrši v sledečih mejah:

- a) za bike simodolske pasme od 40 L na 30 L;
- b) za bike trjave švicarske pasme od 25 L na 20 L;
- c) za bike belanske pasme od 25 L na 15 L.

Vse ostale določbe pravilnika o spuščevalnicah bikov, o katerem smo v listu ponovno poročali, pa ostanejo še nadalje v polni veljavi.

Dr. I. G.:

VNETJE KRAVJEGA VIMENA.

Vnetje kravjega vimena prizadeva včasih našim gospodarjem veliko škodo. Če krava, ki daje v zdravem stanju po 15 litrov mleka na dan, ne molze 3-4 tedne nič, če ni morebiti nikoli več za molžo dobra, si pač lahko izračunamo gospodarsko škodo.

Vnetica vimena (naši kmetovalci imenujejo to bolezen «volčič» ali »sajevac na vimenu») se pojavlja pri vseh plemenih naše domače živine, toda najrajši pri kravi. Navadno se vname vime kmalu po porodu ali po odstavi teleta; vendar utegne nastopiti tudi vsak drug čas.

Vnetje kravjega vimena je dvojno: 1. zunanje (površno) in 2. notranje vnetje v vimenu ali v žlezi sami.

Zunanje vnetje.

Pri zunanji vnetici oteče površno in naenkrate celo vime (samo koža); oteklina se razprostira včasih od vimena tudi pod trebuh. Koža je nekoliko napeta, vroča, rdeča in se sveti. Oteklina je vodenična, to je, če jo pritisnemo s prstom, nastane jamica, ki ne izgine tako hitro. Poleg tega je oteklina mehka, nikoli trda, kakor pri notranjem vnetju vimena. Mleko vnetega vimena se sicer nekoliko pomaniša, vendar pa ni nikdar spremenjeno in pokvarjeno, kakor pri drugi vrsti vnetice. Krava ne kaže nič bolezenskih znakov, rada žre in prežvekuje kakor navadno. Površno vnetje izgine kmalu in ga navadno ni treba zdraviti. Kvečjemu damo kravi nekoliko Glavberjeve grenke soli, da gre lažje blato od nje. Vime pa namažemo s surovim, neosoljenim maslom ali devljemo nanj obkladke od okisane vode ali Burove raztopine.

Notranje vnetje.

Notranje vnetje pa je nevarnejše. Tu oboli le ena četrt, kvečjemu pol vimena, le v prav redkih slučajih celo vime. Navadno oboli zadnji del večkrat kakor sprednji. Vzroki so: Vsakovrstna poškodovanja in naležljivost (kužnina). Vime se lahko vname, ako se suje, rani, stiska,

udari, ako tele preveč z glavo buča, ako se prehladi na prepihu ali na mrzlih fleh, ako ga razje scalnica in blato in ako se vime po odstavi teleta popolnoma ne izmolze. Ako je kužnina vzrok vnetja, prenese lahko dekla, ki je prej molzla bolno kravo, strupeno snov na zdravo vime.

Kako se vnetje prepreči?

Kužno vnetje vimena se prepreči, če se pred porodom izmiva vime, posebno pa seski, vsak dan z lizolovo vodo. Vneto vime je močno oteklo, jako boleče, trdo, precej toplo ali ne prevroče. Že v pričetku je mleko izpremenjeno, pokvarjeno, belkasto-vodeno, rjavkasto, rjavkasto-krvavo; kasneje pride iz seskov pri molži samo nekoliko kalne, gnojne, grde in smrdeče tekočine. Krava z bolnim vimenom dobi malo vročino, slabo žre, ne prežvekuje, mnogo leži in stoji široko z zadnjima nogama. Pri zdravljenju je glavno pravilo, da se seski vnetega vimena vsako uro do zadnje kaplje izmolzejo. Napačna je misel, kaj bom molzla, saj ni nič mleka. Ako zaostajajo te rjavkastordeče kapljice v vimenu, tedaj ga dražijo, da se vnetje vedno bolj širi. Molsti se mora previdno in seske samo stiskati, ne pa za nje vleči; da preveč ne bolijo, jih namaži z mastjo. Nikdar se ne smo izmolžavati na fla, ampak v posodo. Na fla izmolžena tekočina bi se namreč lahko zanesla z nasteljo k drugi kravi in bi nji povzročila vnetico vimena.

Sredstva proti vnetju.

Dalje moramo skrbeti, da se tekočina v vimenu čimprej posuši. V ta namen kravo slabeje krmimo in ji dajemo večkrat po $\frac{1}{3}$ - $\frac{1}{2}$ Glavberjeve soli. Prvih 6 do 12 ur ob pričetku vnetice napravljamo na vime obkladke z okisano vodo ali z Burovo raztopino; te obkladke izpreminjamo vsake pol ure ali še večkrat. Pozneje začnemo vime mazati z mazilom 1 dela kreolina (ali karbolne kisline) in 15 delov glicerina. Še boljša pa je za mazanje masl, ki se dobi v lekarni po sledečem receptu: Acid. boric., Ol. Hyosc., ana 10.0, Camph. trit. 15.0, Adip. suill. 140.0.

Zasilna sredstva.

V sili namažemo vime z oljem, z neosoljenim surovim maslom ali z neosoljeno mastjo. Zraven mazanja se pričvrsti na vime toplo, kuhano laneno seme, ki se vselej obnovi, ko se začne hladiti. Mesto tega izmivamo vime z gorko ječmenovo ali s popeljinovo vodo, po vsakem izmivanju ga moramo obrisati, da se ne prehladi. Dobra in koristna je tudi soparica, ki vleče na vime. V to svrhu denemo v škaaf senapirja, različnih rož in polijemo z vrelo vodo, postavimo pod vime in pokrijemo kravo z odejo, ki sega na obeh straneh skoraj do tal. Na vsak način je umestno podvezati oteklo vime z rjuho, a med rjuho in vime naložiti prediva. Ko začne zopet pravo mleko teči iz seskov, pustimo zdravila ter vime samo še mečkajmo, pritiskajmo in gladimo (masirajmo). Pri tako natačnem in točno izvršenem zdravljenju se smemo nadejati, da ozdravi vime v dveh do treh tednih. Če se pa vse to ne izvrši natanko, ali če se začne prepozno zdraviti, pa se vime ne ozdravi popolnoma, utegne sesek oglušiti ter začne mleko dajati šele po prihodnji storitvi, semtertja pa za vedno oglušiti. Včasih se tudi vime (žleza) strdi, da ne more prav nič mleka izločevati.

Vnetje pri ovci.

Tudi pri ovci opažamo zunanje in notranje vnetje vimena, ki ima iste znake in se zdravi enako kakor vnetica kravjega vimena. Razen tega pa dobijo ovce včasih neko nalezljivo snetivo vnetico vimena. Na vimenu se prikažejo višnjeve in temnovišnjeve pege; ta del vimena postane neobčutljiv. Vodenične otekline se razprostro od vimena pod trebuh. Zdravljenje je brezuspešno, vse obolele ovce poginejo v 3 do 5 dneh. Kjer se ne more zdraviti, naj se vsaj skrbijo, da te kužne vnetice ne dobijo vse ovce. V to svrhu naj se premestijo zdrave ovce v drug hlev.

Vnetje pri kobilah.

Pri kobilah, ki se dobro krmijo, a malo gibljejo, lahko oteče vime nekoliko dni po skotitvi, a včasih tudi po odstavi

žrebet. Vnetje pa je čisto nedolžno. Kobilica naj se nekoliko dni bolj pičlo hrani, v pitno vodo naj dobiva grenke ali Glavberjeve soli, giblje naj se in vime namaže z oljem, pa je kmalu zopet vse v redu.

—:—

PRAVILNIK RAZSTAVE ŽIVINE V IDRJIJI.

Čl. 1. — Dne 21. avgusta se bo vršila v Idriji razstava goveje živine rdeče cikaste hribovske (belanske) pasme ter plemenskih prasičev in ovc.

Čl. 2. — Kdor namerava razstaviti, mora predložiti na koleka prostem papirju spisano prošnjo pristojnemu županstvu, katero sprejema prijave do 31. julija 1927.

Čl. 3. — Živali bodo morale biti na razstavišču najkasneje ob 8. uri.

Čl. 4. — Živali bodo morale ostati na razstavišču od 8. ure do preteka ene ure po razglasitvi obdarovancev - razstavljalcev.

Čl. 5. — Vsako obdarovalno sodišče bo sestavljeno iz treh članov. Število potrebnih obdarovalnih sodišč bo odvisno od števila razstavljenih živali.

Čl. 6. — Razsodba obdarovalnih sodišč je nepreklicna.

Čl. 7. — Podeljevala se bodo darila v denarju, svetinje in diplome. Posamezna darila v denarju bodo znašala največ po 200 lir.

Čl. 8. — Razstavljenе živali bodo morali čuvati lastniki ali njih zaupniki.

Čl. 9. — Do dokončane porazdelitve daril ne bodo smele imeti živali nobenega okraska ali znamenja, katero bi utegnili označiti lastnika živali.

Čl. 10. — Obdarovalna sodišča bodo zaznamovala s posebnimi znamkami vse one živali, ki jih je smatrali radi pasemskih znakov in njih telesnega razvoja za izboljševalce.

Čl. 11. — Ne bodo pripuščene na razstavo bolne, boleznj sumljive, zamazane in nezadostno čuvane živali.

Čl. 12. — Živali, ki se priženejo na razstavo, so podvržene obstoječim predpisom živinozdravstvenega reda.

Čl. 13. — Obdarovalna komisija se ravna pri ocenjevanju pregledane živine strogo po pravilniku. Ona more predlagati glede porazdelitve daril one izpremembe, ki se ji bodo zdele primerne. Nakazati more večje število daril za vrste in razrede, v katerih je število razstavljenih in obdarovanja vredne živine večje, ter jih odtegniti od onih, v katerih primanjkuje darila vrednih živali.

Čl. 14. — Darila v denarju in svetinj

se porazdelijo takoj po zaključku razstave. Diplome dobe obdarovanci na dom.

Čl. 15. — Živinorejcem, ki priženejo živali iz nad 15 km oddaljenih krajev že dan pred razstavo v Idrijo, se more izplačati za vsako prignano žival po 15 do 20 lir dne.

— — —
Obširnejše naznanilo o razstavi smo priobčili že v prejšnji številki »Gospodarskega vestnika«.

MLEKARSTVO

ČEMU MORAJO MLEKARSKE ZADRUGE ODDAJATI MLEKO NA DROBNO PO STANOVANJIH.

(Dopis iz Trsta).

Ko je vaščan v svoji vasi sloboden in ni podvržen listim formalnostim, ki se zahteva od njega, ko gre v meslo, cerkev in na zabave, se meščan čuti tako slobodnega, šele v svojem stanovanju, ki je danes po večini sestavljeno iz dveh do treh prostorov. Takoj, ko meščan odpre vrata svojega stanovanja, mu izgine sloboda, vezan je na vse predpisane formalnosti, ki zahtevajo časa in tudi denarja.

Vaščan stanuje v prilični hiši tako, da je brez težkoč vsak čas z eno nogo v kuhinji in z drugo nogo na cesti. Meščan stanuje v hiši s 4 do 6 nadstropij tako, da listi ki stanuje v 6 nadstropju, mora napraviti do 130 stopnic, da pride na cesto. Kaj pomeni to za osebo, če je primorana dnevno večkrat napraviti take stopnice, ve dobro tudi večina vaščanov.

Največ mleka se v mestu uporablja zjutraj od 6. do 9. ure. Gospodinji, ki se je dvignila iz postelje, ne preostaje časa, da bi se napravila, zdirjala po 100 stopnicah, da si nakupi mogoče en liter mleka, in da pripravi hitro družini kavo, temveč vzame mleko od listega, ki ji ga prinese v stanovanje, pri tem pa ne more mnogo paziti, ali je mleko dobro ali ne.

Te udobnosti in neprijetnosti je treba upoštevati, ko se mleko dobavlja. Trgovci, ki se bavijo z nenaravnim mlekom, znajo to dobro upoštevati; danes vidimo, da trgovec za trgovcem oddaja mleko po stanovanjih, dočim morajo naše mlekarske zadrugе, ki imajo brezdvomno izobno mleko, delati iz njega sir, maslo itd.

Današnji način oddajanja mleka naših združnih mlekarn ne odgovarja današnjim časom; mlečni pridelek se veča, a novih odjemalcev si ne pridobivajo, temveč jih še zgublajo.

K temu stanju se pridružuje še, da mleko mlekarskih zadrug menja, vsakih sto metrov poša, stopinjo tolaščobe. Ravno te dni sem bil priča takemu slučaju; ko se je mleko pripeljalo v Trst, je imelo 4 stopinje tolaščobe, a ko ga je gospodinja kupita imelo je samo še dve in pol stopinj tolaščobe!!

Pri gorinavedenih razmerah ni čudno, da se danes v Trstu dnevno več nenaravnega mleka porabi, a da naravno zaostaja.

Ta nenaraven položaj mora nehati. Treba samo nekoliko več dobre volje, več organizacijskega duha in več vzajemnosti. Napraviti je treba vse, da bodo tudi mlekarske zadrugе oddajale svoje mleko neposredno konsumentu. Zavreči je treba ono starokopitno pravilo, češ, če hoče meščan piti mleko, naj pride sam ponj k kmetu na dom.

ČEBELARSTVO.

France Gorkič:

PRAVILNIK ZA IZVRŠEVANJE ZAKONA V ZAŠČITO ČEBELOREJE.

V 1. in 2. številki Gospodarskega vestnika v letu 1926 smo objavili posnetek glavnih določil novega čebelarkega zakona. Ker je bilo v zakonu rečeno, da se mora izdati še poseben pravilnik za izvrševanje tega zakona, je ostal zakon sam mrta črka do sedaj, ko je tudi pravilnik izdan.

Koliko in v kateri smeri se bo čutil vpliv novega zakona na naše čebelarstvo, ne moremo tukaj prerokovati, ker je to v prvi vrsti odvisno od okoliščin in razmer, ki nastajajo popolnoma neodvisno od nas. Čujemo pa, da se od nekaterih strani že pripravljajo koraki za ustanovitev pokrajinske čebelarke zadruga za Goriško. Ker dobivamo od raznih strani številna vprašanja v tem pogledu, priobčimo v današnji in prihodnji številki kolikor mogoče natančen prevod kr. ukaza z dne 17. marca 1927 št. 614, s katerim se je izdal pravilnik za izvrševanje prej navedenega čebelarkega zakona.

Kdor prečita v lanskem Gospodarskem vestniku priobčen posnetek in ta pravilnik, si bo lahko sam ustvaril sliko, ali in kakšnega pomena so ti novi ukrepi za naše čebelarstvo.

V sledečem naj sledi pravilnik v kolikor mogoče dobesednem prevodu:

Člen 1. — Vsi lastniki panjev vseh vrst in kateregakoli števila brez izjeme so dolžni prijaviti prefektu ali onemu oblastvu, ki ga določi prefekt v svoji odredbi za štetje panjev, število panjev in označiti kraj, kjer se panji nahajajo. Prijava se mora izvršiti, kakor hitro bo odrejeno štetje v smislu člena 18. ukaznega zakona z dne 23. oktobra 1925 št. 2079, ki je bil spremenjen v zakon z zakonom z dne 18. marca 1926 št. 562.

Kdorkoli bi se branil dati, ali ne bi dal, odnosno bi na katerikoli način po-

tvoril podatke glede na prej omenjeno štetje panjev, zapade globam v smislu člena 10. zakona z dne 9. julija 1926 št. 1162.*)

Panji se bodo štelili na ta način, da se bodo ločili oni s premičnim od onih z nepremičnim satovjem.

Štetje se bo vršilo v vsaki pokrajini posebej.

Ko se podatki zberejo, jih prefekti predložijo pristojnim pokrajinskim gospodarskim svetom in ministrstvu narodnega gospodarstva.

Člen 2. — V pokrajinah, kjer se je ustanovila čebelarke zadruga po § 1,**) ukaznega zakona, je zadruga dolžna, skrbeti za redno letno štetje panjev.

V lo svrhu morajo čebelarji javiti zadrugi do 31. marca vsakega leta število svojih panjev, ločene one s premičnim od onih z nepremičnim satovjem.

Številke takega poznejšega štetja spročijo zadruga do 30. aprila vsakega leta pokrajinskemu gospodarskemu svetu in ministrstvu narodnega gospodarstva.

*) *Opomba:* Člen 10. zakona z dne 9. julija 1926 št. 1162 slove:

Vsakdo je dolžan bodisi pri splošnem štetju kakor tudi pri drugačnem podrobnem poizvedovanju podati vsa pojasnila, ki se od njega zahtevajo.

Kdor ne bi za se, ali kot zastopnik koga drugega dal zahtevanih pojasnil, ali bi dal ves doma potvorjene ali nepopolne podatke, zapade globi do L. 1000.

**) *Opomba:* Omenjeni člen 1. določa v glavnem sledeče:

Za vsako pokrajino se ustanovi po ena zadruga, in sicer na pobudo čebelarjev samih ali pa na pobudo pokrajinskega kmetijskega sveta ali pokrajinskega upravnega odbora potom kr. prefektura, če je ustanovitev zadruga koristna za razvoj čebelarstva. Prefekt lahko odredi ustanovitev zadruga, če ima čebelarstvo v deželi znatno gospodarsko važnost ali če bi pomanjkanje zadruga bilo v škodo ali v nevarnost čebelarstvu. Tako imamo torej dve vrsti zadrug, obvezne ali neobvezne. Ko je pa zadruga, taka ali taka, ustanovljena, se morajo včlaniti vsi čebelarji dotične pokrajine, najsibo da čebelarijo v panjih s premičnim ali nepremičnim satjem, najsibo da so mali ali veliki čebelarji.

Člen 3. — Zadruga imajo svoj sedež v glavnem mestu pokrajine.

Člen 4. — Čebelarke organizacije naj se imenujejo sploh kakorkoli, o katerih govori 2. odstavek člena 1. ukaznega zakona, morajo vložiti posebno prošnjo na ministrstvo narodnega gospodarstva, ako hočejo prevzeti posle pokrajinske čebelarke zadruga.

Prošnja mora biti opremljena s sledečimi prilogami:

a) overovljen prepis zapisnika onega občnega zbora, ki je sklenil predložiti zadevno prošnjo. Ta sklep sme napraviti le občni zbor, na katerem sta navzoči vsaj dve tretjini članov, ako je zanj glasovala absolutna večina navzočih članov, toda le ako ta večina poseduje tudi večino panjev s premičnim satovjem v pokrajini.

Ministrstvo narodnega gospodarstva pooblasti potem, ako smatra to za umestno, dofitčno čebelarke organizacije, da sme poslovati kot čebelarke zadruga, in izda po potrebi v zadevnem odloku navodila za to poslovanje.

Člen 5. — Ako je v pokrajini ustanovljena čebelarke zadruga, ki tudi posluje, niso dopuščene prošnje drugih čebelarških organizacij za prevzemanje poslov zadruga.

Člen 6. — Za ustanovitev neobveznih pokrajinskih čebelarških zadrug v

smislu prvega odstavka 2. člena ukaznega zakona mora pokrajinski gospodarski svet predložiti ministrstvu narodnega gospodarstva razen prošnje za ustanovitev zadruga tudi izvirne prošnje čebelarjev pokrajine, ki zahtevajo ustanovitev take zadruga. V svoji prošnji mora vsak čebelar označiti svoje ime in priimek, svoje bivališče ter število svojih panjev.

Neobvezne zadruga se ustanovijo z odlokom ministrstva narodnega gospodarstva. Zadevni odlok pošlje ministrstvo pristojnemu prefektu v izvršitev.

Člen 7. — Ministerijalni odlok, ki proglašo zadruga za ustanovljeno, se objavi v pokrajinskem uradnem listu ter ostane nabit skozi petnajst dni na občinskih deskah vseh občin pokrajine.

Na enak način se mora objaviti in nabiti tudi prefekturi odlok o ustanovitvi obveznih zadrug.

Člen 8. — Vsaka zadruga si izvoli predsednika istočasno z volitvijo zadruginega načelnikstva, o katerem govori naslednji člen 9.

Predsednik zadruga je vedno tudi predsednik zadruginega načelnikstva.

Predsednik, podpredsednik in člani načelnikstva opravljajo svojo službo brezplačno.

(Dalje prihodnjič.)

KLETARSTVO.

Just Ušaj:

NAJVAŽNEJŠA POLETNA OPRAVILA V KLETI.

Ker vinu vročina škodi, moramo v vročem poletnem času v prvi vrsti skrbeti za hlad v kleti. To storimo najlažje s tem, da držimo po dnevu kletna okna in vrata dobro zaprta. Če niso okna opremljena s poltniki, zamašimo okna z deskami, vrečami, ali s slamo. Če so vrata obrnjena proti solncu, opremimo klet z dvojnimi vratami. Če tega ne moremo, objemo vrata na znotranji strani s pla-

stjo slame ali z vrečami. V tem slučaju je tudi priporočljivo, napraviti nad vhodom v klet latnik iz trti ali iz murve. Vse morebitne špranje zataknemo z vrečami in slamo. V svrhu zračenja je odpirati okna in vrata samo v ponočnem hladu. Če mora kdo v klet, naj vrata za seboj takoj zapre. Vsa dela v kleti naj se vršijo pri zaprtih vratih, in če je v kleti tema, naj se prižge v nji luč. Najboljša luč v kleti je električna in sveča, petrolejke iz previdnosti ne nosi v klet.

Kljub vsem previdnim in skrbljivim zapiranjem vrat in oken vlada v večini

naših kleti po leti previsoka toplota. Temu je kriva tehnično zelo priprosta in pomanjkljiva gradnja naših kleti, pa bodisi starih ali novih, ki so bila zgrajena po vojni. Zato pa moramo poleg pažnje za zdrževanje hladne kleti, posvetiti tudi vinu v sodih posebno skrb, in izvrševati redno sledeča opravila:

1. Zalivanje vina v sodih moramo izvrševati redno vsak drug teden po enkrat. Za zalivanje je rabiati vedno samo zdravo, dobro in čisto vino.

2. Vsi sodi morajo biti neprodušno zamašeni brez uporabe kake cunje, ki je največje zlo v naših kletih.

3. Vse sode moramo večkrat obrisati in zlasti ne smemo dopustiti, da bi se nabiralo skisano vino na čepih, vehah, v oturjih in na fleh pod sodmi.

4. Iz previdnosti, da bi se vino ne pokvarilo, moramo deti vsak drug mesec v vsa vina, in sicer v bela po 10 gr v črna po 5 gr kalcijevega sulfita na vsak hl vina. Ta množina zadostuje, da vino obrani pred vsakò boleznijo, ne da bi okusu vina škodila.

5. Poleti ne smemo nikakor držati vina dolgo časa v nenapolnjenih sodih. Če je le mogoče, moramo v takih slučajih vino pretočiti v manjše posode.

6. Vse prazne sode v kleti je vsak drugi mesec zakaditi z žveplom.

7. V klet nikakor ne smemo spravljati krompirja in druge zelenjave, ker si vino rado od teh pridelkov navzame slab duh.

8. Tla v kleti je držati čista in pomelema, a smeti ne smemo puščati na kupu v kakšnem kotu v kleti, kar se večkrat dogaja. Smeti in nesnaga v takih kotih gnije in okužuje zrak v kleti. Zato z nesnago ven iz kleti!

9. Pokušaj večkrat vsa vina v kleti in če opaziš, da se je vino začelo kvariti, dodaj mu nemudoma 10 do 15 gr kalcijevega sulfita na vsak hl. Zato imej vedno nekaj te snovi v zalogi.

10. Gumijeve cevi, pipe in posoda, ki je prišla v dotiko s pokvarjenim vinom, se mora takoj dobro oprati, da ne zanesemo kali boleznij v drugo vino.

—:—

VINOGRADNIŠTVO.

Just Ušaj:

KRIŽANJE TRT.

(Dalje.)

Iz navedenih lastnosti dosedaj opisanih v treh glavnih in nekrižanih trt je razvidno, da niti ena in niti druga niso brez napak. Zato so se začeli razni strokovnjaki pečati s križanjem teh trt medseboj in z drugimi celo evropskimi trtami, želeč s tem križanjem doseči raznim zemljiškim legam in podnebjem odgovarjajoče podlage. To trudapolno delo ni ostalo brezuspešno, ker do zdaj imamo že veliko število teh križank, od katerih so za naše razmere najglavnejše te-le križanke:

A) Križanka med riparijo in rupestrisom.

S križanjem teh dveh trt se je želela povečati rodovitnost rupestrisa in popboljšati riparija glede na njeno občutli-

vost proti apnencu. Tudi se je mislilo takò trto, katere les bi bolje in preje dozorrel, kakor od samo rupestris.

Najvažnejše trte te vrste so:

Riparia Rupestris 101.14

Riparia Rupestris 3309

Riparia Rupestris 3306.

Prva ni mnogo boljša od dobre riparije, druga se odlikuje, ker prenaša dobro sušo in ne trpi od bledice, zadnja pa dobro uspeva v ilovnatih fleh in se večinoma približuje lastnosti rupestrisa.

B) Križanka med evropskimi trtami in rupestrisom.

S križanjem rupestrisa z evropskimi trtami se želi zboljšati rupestris glede na svojo kasnost v dozorevanju lesa in preveliko bujnost v zvezi z manjšo rodovitnostjo.

Najvažnejše trte te vrste so:

Mourvedre (izgovori murveder) rupestris 1202 in aramon rupestris št. 1.

Prva je sicer dobra, ali zahteva preveč gnoja, druga pa je dobra podlaga za uporabo v kamenitih, prodnih in puslih tleh; le glede na odporno silo obeh trt proti trtni uši še nismo popolnoma na jasnem.

C) Križanka med berlandieri in riparijo.

Kakor že omenjeno imajo te križanke veliko bodočnost, za obnovo vinogradov na apnenih tleh, ker izhajajo iz rodu dveh trt, pripoznanih dobrih lastnosti. Že berlandieri sama bi bila izborna podlaga, ako se ne bi tako težko ukoreninčila in njene cepljenke ne bi začele tako kasno roditi.

Najvažnejše trte te vrste so:

Berlandieri Riparia 420 A in B

Berlandieri Riparia 34 E M

Listi prvih dveh trt so trozobati, široki, mehurnati, debeli, temnozeleni in svetli; vršički kosmati in rdečkasti; poganjki zeleni, oglati, rdeče rižasti in v členu vijoletno barve; dozoreli les je rujav barve, kakor lešnik in nekoliko temnoprogast. Obe trti sta si torej podobni, le 420 A se približuje s svojimi lastnostmi k berlandieri, dočim 420 B pa bolj k ripariji. Obeh trt ne napada bledica in so zelo uporabne za globoka rahla apnena tla; le njih les nekaj bolj kasno dozori in zato niso za mrzle kraje. V ugodnem podnebju in dobri zemlji prekašajo v rodovitnosti samo riparijo in tudi pridelek je odlične kakovosti.

Berlandieri riparija 34 E M se razločuje od prejšnjih po svojem pepelastivim in kosmatim zrelim lesom, ki nekoliko prej dozori, kakor pri prvih dveh

trtah. Drugače ima pa iste dobre lastnosti, kakor prve trti.

Vsled slabe rasti v mrzlejšem podnebju in že omenjenega kasnega dozorevanja lesu teh križank, vzgojenih na Francoskem, je skušal ogrski trtničar Teleki iz teh francoskih vrst z odbiranjem vzgojiti novo trto, ki bi bila ugodna tudi za mrzlejšje kraje. Tako je vzgojil več trt, katere so se pa zelo razlikovale medseboj. Najboljše je smatrati Berlandieri Riparia številki 5 in 8. Ker pa tudi te dve trti ne kažejo stalnih lastnosti, jih je začel ponovno z odbiranjem izboljševati inž. Franc Kober, nadzornik za vinogradništvo na Dunaju. Od njega vzgojenih trt je smatrati najboljšo Berlandieri Ripario 5 B B. Od te trte je naša deželna uprava prišla v letu 1922 nekaj hiscč bilf, katere je zasadila v poseben matičnjak. (O tem glej članek »Divjak za cepljenje trt »B B 5« v letošnji drugi številki »Gospodarskega vestnika«).

Iz navedenih lastnosti vseh imenovanih križank je razvidno, da imajo te v glavnem boljše lastnosti, kakor čista riparija in montikola. Vinogradi na Goriškem so skoro izključno obnovljeni na teh dveh trtah in to raditega, ker niso takrat, ko so se obnavljali pri nas vinogradi, uničeni po trtni uši, še poznali teh križank. Vsled pomanjkanja ameriških kolči, se je uporabljala še celo zelo malovredna »riparia sauvage«. Dandanes pa, ko imamo toliko število raznih podlag, je zelo pogrešeno povzdigniti nove vinograde, ne glede na izbero prave podlage, ki bi bolje odgovarjala zemljišču, podnebju in drugim zahtevam, kakor pa riparija ali montikola.

SADJARSTVO

Just Ušaj:

KALIFORNISKA ZVEPLENO-APNENA BROZGA.

Ta brozga se napravi tako-le: 85 dkg zdrobljenega živega apna pomešamo med 45 dkg žvepla. To mešanico stre-

semo potem v železen kotel, ali pa tudi v vrč od petroleja in zlijemo vrhu 10 litrov vode. Nato pristavimo to k ognju in med neprestanim mešanjem kuhamo 3/4 ure. Tako zgotovljeno brozgo zlijemo v pletenico, kjer jo dobro zaprto hranimo. Ta brozga se rabi z odličnim uspehom

proli vsem ščitastim ušem in listnim pršicam, kakor tudi proti krastavosti in pegavosti hrušk in hruškovega listja ter proti kržljivosti breskovega listja. Rabi se poleti, ko je drevo zeleno, 1 liter te brozge na 35 litrov vode, v jeseni pa, ko je listje že odpadlo pa 1 liter te brozge na 5 litrov vode. Jesensko škropljenje je bolj uspešno od polejnega. Skropi se s škropilnico.

KAKO SE KONSERVIRAJO ČEŠPLJE V KISU?

Češplje v kisu so zelo okusne. Napraviš jih tako-le: Dozorele češplje se operejo in se nato na 4 do 6 mestih nabodejo z iglo. Tako pripravljene češplje denemo v kipečo raztopino sladkorja v vinskem kisu, kjer ostanejo samo toliko časa, dokler ne začnejo prve češplje pokati. Potem vložimo češplje v kozarec in jih nato zalijemo z oslajenim kisom, v katerem so se prej parile. Na vsak kilogram češpelj se računa pol litra najfinejšega vinskega kisa in 33 dkg sladkorja. Za duh in boljši okus je pridefi malo sladke škorje in par nageljčkov. Dobro je

tudi raztopino prej, kakor ž njo zalijemo češplje, ponovno pokuhati, da se nekoliko zgosti. Konečno zapremo kozarce s pergameninim papirjem.

KAJ LAHKO STORIMO ZDAJ PROTI ČRVIVOSTI SADJA, ZLASTI JABOLK?

Kmalu bo začelo odpadati črivo sadje. Odpadlega sadja ne smemo puščati pod drevjem, ampak ga moramo večkrat in sproti pobrati. Pobrano sadje, ako je še preveč nezrelo, skuhamo za prasiče; če je pa že precej zrelo, ga lahko uporabimo za pridelovanje kisa in tudi sadjevca. S tem zatremo črve v odpadlem sadju, ki bi drugače izlezli iz sadja in se skrili v zemlji, ali pa na deblu, kjer bi zabubljeni čakali prihodnje spomladi. Zato ne puščajte odpadlega sadja pod drevjem! Kdor pa hoče biti še bolj napreden in oprezen, naj okoli debel ovije iz slame spleten pas. Golazen, ki bo hotela lezti na drevo, bo našla pod pasom ugodno skrivališče za čez zimo. Ta namen jim pa sadjar prepereči, ko v jeseni sežge pasove z golaznijo vred.

POLJEDELSTVO.

AGRARNI KREDIT.

Kmetijski urad v Gorici nam je glede na agrarni kredit poslal sledeče sporočilo:

Ministrstvo za narodno gospodarstvo je pooblastilo s svojim odlokom z dne 14. januarja 1927 Podružnico Zveznega kreditnega zavoda pri goriškem Montu, da sme sama neposredno dovoljevati posojila brez vknjižbe in z ugodnostjo, da država plača del obresti za male izboljšave na kmetijskih posestvih. Ta posojila se dovoljujejo pod sledečimi pogoji:

- Prispevek države za plačevanje obresti je: 2%,
- najvišja izmera obresti v breme posojilojemalca je: 4.50%,
- posojila se dovoljuje največ za dobo petih let.

Upravni odbor oddelka za agrarni kredit je v svoji zadnji seji sklenil, da prične podeljevati taka posojila z omejitvijo, da bo sedaj reševal le prošnje, ki se nanašajo na gradnjo umnih gnojnikov; določil je v ta namen znesek 5 milijonov lir za vse beneške pokrajine.

Prošnja, ki mora biti napravljena na običajnih tiskovinah za kmetijske izboljšave, mora biti opremljena: z načrtom in stroškovnikom za dela, ki se mislijo izvršiti ter s kratkim opisom, iz katerega sledijo vsi podalki glede na pravilno ocenitev dela in njegovega pomena za kmetijo. Prošnji je treba priložiti tudi izvleček iz zemljiške knjige in posestno polo.

Posojila, dana v ta namen, ne smejo prekoračiti zneska 30.000 L in se morajo povrniti v naknadno plačljivih petih

letnih obrokih. V vsak obrok je vštet del glavnice in pa enoletne obresli po 4.50%, računane na podlagi posebne tabele, ki jo je odobrilo ministrstvo za narodno gospodarstvo.

Vsa nadaljna pojasnila v tem pogledu daje omenjena podružnica pri Montu in pa Kmelijski urad v Gorici (Cattedra ambulante di Agricoltura).

—:—

PRAŠNATA SNET NA JEČMENU.

Sedaj se tu in tam lahko vidi, kakšno škodo nam prizadeva prašnata snet pri ječmenu. Na raznih njivah vidimo tudi letos mnogo klasja na ta način uničenega. Namesto zdravega klasu prileze iz bilke črn klas, kakor bi bil požgan, poln črnega prahu, ki ni nič drugega kakor nevidno majhno seme (trosi) te glivične bolezni.

Ker nam prašnata snet povzroča vsako leto več ali manj škode, ne samo pri ječmenu, ampak tudi pri drugem žitu, zlasti pri ovsu, je potrebno, da jo zatiramo. Bolezen se prenaša po zrnju, na katerem obvisi kali (trosi) te glivice. S kalenjem ječmenovega zrnja požene svojo kal tudi prašnata snet in raste znotraj mlade ječmenove rastline, ne da bi bilo na zunanaj kaj poznati. Šele ko gre ječmen v klasje, se pokaže bolna rastlina z uničenim klasom.

Danes, ko imamo škodo pred očmi, zdi se nam potrebno, vnovič opozarjati na to ječmenovo bolezen in na njeno odvratanje. Četudi nastopa le na posameznih rastlinah, je njena skupna škoda vendarle tako velika, da jo moramo preganjati.

Predvsem je važno, da jemljemo seme le z zdravih njiv. Priporoča se v ta namen, da odstranjujemo iz ječmena vse bolne rastline. S tem preprečimo, da bi se zdravo seme okužilo. Na semenu samem pa uničujemo trosi (olivično seme) najbolj uspešno z namakanjem ječmenovega semena v vroči vodi. Kako je v tem slučaju postopati, povedati hočem v sledečem članku.

Ker nam prašnata snet povzročuje tudi pri ovsu veliko škodo, se je treba tudi pri ovsu podobno bojevati proti razširjenju te bolezni kakor pri ječmenu.

Sredstvo proti snetljivosti ječmena.

Najboljše sredstvo, da se ubranimo snetljivosti, je po dosedanjih izkušnjah vroča voda. Če potopimo semenski ječmen za pet minut v vodo, vročo od 52 do 54 stopinj po Celziju, pomorimo vse kali te glivične bolezni.

Za namakanje semena je treba tedaj vroče vode, ki jo vzdržujemo pri toploti 52 do 54 stopinj po Celziju. To toplino uravnamo s toplomerom v roki. Ker se vroča voda z namakanjem semena hladi, zlasti če se to ponovno in v manjših količinah godi, kakor je v tem slučaju potrebno, se mora s prilivanjem vrele vode skrbeti, da držimo vodo stalno pri navedeni toploti. Seme potapljam v vročo vodo v manjših količinah v pripravljenih košarah. Zaradi tega je potrebno, da imamo dva čebra (kadi) pripravljena, ki ju napolnimo do tri četrtine prostora z vročo vodo. V prvem čeburu naj bo voda 40 do 50 stopinj Celzija vroča. Tukaj seme najprej pomočimo, da se segreje in pripravi za namakanje v drugem čeburu, kjer znaša toplota 52 do 54 stopinj po Celziju. To dvakratno namakanje je zaradi tega potrebno, da se v drugem čeburu voda laže vzdrži pri točno določeni toploti in da se z namakanjem hladnega semena prehitro ne hladi.

Seme potapljam v pripravi košari le za pet minut, toliko da ga vroča voda popolnoma zmoči. Košaro napolnimo le do polovice. Ko je seme zadosti zmočeno, ga razgrnemo po snažnih tleh, da se posuši.

Potrebno vročo vodo si pripravimo v kotlu. Z vrelo vodo zalivamo vodo v čebrih, da jo vzdržujemo ves čas namakanja pri določeni toploti.

Preden začnemo namakati semenski ječmen v vroči vodi, je prav, da ga namakamo najprej v navadni vodi, in sicer po 4 do 6 ur. S tem ga pripravimo za popolnejše učinkovanje vroče vode na

bolezenske kali. Kar splava zrnja pri tem namakanju na vrh, ga odstranimo.

Preosianek semenskega ječmena, ki se na ta način namaka in pripravlja za setev, je seveda za vsako porabo dober; to je ravno velika prednost tega namakanja, ne glede na to, da nas tako namakanje primeroma najmanj stane. Treba je le točnosti, da ga ne namakamo v prevroči vodi, ker bi s tem lahko trpela njegova kaljivost. Na vsak način moramo delati s toplomerom, ki je več ali manj pri vsaki hiši potreben.

—:—

SPRAVLJANJE TURŠICE IN NIEN PRIDELEK.

Zgodnja turšica zori kmalu po Malem Šmarnu, navadno po dobrih štirinajst dni pozneje. Turšica naj se potrga, kadar se krovno listje posuši in kadar postane zrnje tako trdo, da se ne da zlahka opraskati z nohtom. V tem času se zrnje lepo sveži in ima svojo značilno barvo. Ako trgamo turšico prezgodaj, nam zrnje rado splesni; plesen se rada prime tudi take turšice, katero smo spravljali ob vlažnem vremenu. Zaradi tega se mora trgati turšica ob suhem vremenu. Ker ne dozori vse klasje hkrati, je prav, če potrgamo najprej popolnoma zrelo klasje in pustimo drugo klasje še dozoreti. Priporoča se, da odbiramo semensko turšico že na njivi, ker so po razvoju cele rastli-

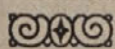
ne laže sodi na dobre lastnosti semena. Klasje za seme je treba jemati od takih rastlin, ki so najbolj dozorele in katere imajo največ in najlepšega klasja. Potrgane storže moramo še listi dan zličkati, ker se nam sicer ugrejejo, ako leže na kupu. Pri ličkanju jim potrgamo vse krovno listje ali pa puščamo na vsakem klasu po tri liste, da povezujemo po dva in dva klasa skupaj in jih obešamo potem na zračne kraje. Za seme odbrane klase je treba vselej povezati in obesiti. Turšico obešamo v podstrešju na vodoravnih drogih ali pa v takozvanih kitah.

Turšična stebela porežemo ob suhem vremenu in jih spravljam v kozolce, da se tam sušijo. Če nimamo kozolcev, jih je treba sušiti na njivi, najbolje v snopih, ki se postavijo v pokončne razstavke.

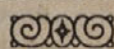
Ko je klasje popolnoma suho, ga je treba zružiti. Naši gospodarji sušijo turšico po malem tudi na peči, da jo prej zružijo. Turšico ružimo z rokami ali s strojem, nalašč za to pripravljenim.

Na 1 ha se pridela po 20 do 70 hl zrnja, povprek 30 hl, in 30 do 50 metrskih stofov slame. 1 hl turšice tehtla 70 do 80 kg, drobne pa 80 do 88 kg.

Po naših krajih pridelujemo med turšico tudi fižol in buče; na ta način dobimo lepe postranske pridelke. Na 1 ha se lahko pridela do 5 hl fižola in več voz buč.

GOSPODARSKI KOLEDAR

AVGUST.

Poljedelstvo: V tem mesecu se mlati žito, grah in drugo. Kdor ni že ob času žetve odbral najlepšega klasja za dobavo semena, naj to stori ob mlatvi. Odbrano najlepše klasje omlati posebej, sčisti zrnje in shrani seme zase. Le od zdravega, zrelega, klenega, polnega in težkega zrnja je pričakovati tudi dober pridelek. Podobno kakor žito, odbiraj tudi drugovrstna semena. Kdor ni še vsejal repe in ajde, naj se požuri, da ne

bo prepozno. Za sajenje kapusa in drugih zeljnatih rastlin je sedaj zadnji čas. Za setev rdeče detelje je najprimernejši čas mesec avgust. Najbolj temeljito zafiraš turšično snet, ako po njej napadena stebela izruješ in sežgeš.

Živinoreja: Upoštevaj glede krmjenja in oskrbe goveje živine in prasičev vse za julij navedeno. O zelo vročem dnevnem času ne puščaj živine na paši. Ne vozi in ne delaj z vprežno živino v prehudi vročini. Močno vroče živali

napajaj šele potem, ko so se popolnoma shladile. Rdečica pri prasičih je po več krajih tudi letos že zahtevala svoje žrtve. Ne odlašaj s cepljenjem! To velja za vse kraje, posebno pa za one, kjer so že bili slučajni bolezn.

Čebelarstvo: Kdor ni peljal svojih čebel na gozdno ali močvirnato pašo, mu bodo čebele v tem mesecu lenarile in trosile svojo zalogo. Če je po prvem iztresanju meda medišče zopet nastavil in ako so čebele nanese vanj kaj meda, ga bodo začele nositi v vališče. V krajih, kjer ni paše, se število čebel krči. Čebelar dobro stori, da odstrani medišče, če tega še ni storil. Če pusti medišče še nadalje v panju, se naselijo v nezasedene satnike molji in drugi škodljivci. V krajih, kjer je pričakovati paše na ajdi, žepku itd. je skrbeti, da se število čebel ohrani. Če imaš slabiča v čebelnjaku, pa ga misliš ojačiti, ali pa porabiti pozneje za pojačanje drugih družin, zmanjšaj mu žrelo, da ne bodo hodile vanj ose in sršeni. Če imaš kaj z medom opraviti, ne razstresaj ga, da ne privabiš roparic, ki so v tem času jako nadležne. — Zdaj je zadnji čas za priskrbitvev dobrih malic.

Vinogradništvo: Oddahne se vinogradnik, ko odloži za letos v tem mesecu škropilnico. Škropilnico je hraniti najbolje v kleti, če ni preveč vlažna. Hranili jo v suhem prostoru, ni pravilno, ker v močno suhem prostoru popokajo gumijasti deli. Grozdje začne sedaj zoreti; v vinogradu ni posebnega dela, razven plelja plevela. To se pa mora v tem mesecu izvršiti, ker pozneje ni priporočljivo delati v vinogradu, zlasti ne ob vlažnem vremenu. Kjer je opaziti na grozdih črva-kiseljaka, poškopite ga z raztopino žobačnega izvlečka v vodi. Nekateri vinogradniki privzdigujejo rozge in izstavljaajo grozdje na sonce, češ, da bo boljše dozorelo. To delo ni potrebno, ker grozd ravno tako v senci dozori, kakor na soncu. Samo trino listje mora biti izločeno solncu.

Kletarstvo: Velika vročina je zelo škodljiva vinu. Klet naj bo po dnevu dobro zaprta, a v hladnih urah jo odpiraj, da se prezračí. V vino ne pozabi dati

kakih 5 do 10 g. kalicijevega sulfita in morda tudi 40 do 100 g. citronske kisline. Obe sredstvi ští odlični proti vsakemu kvarenju vina. Klet dobro pometemo in pobelimo, pokvarjeno posodo popravimo. Splošno mora vsak pameten gospodar že v tem mesecu misliti na trgategv in pripraviti potrebno, da ne bo v zadnjem hipu letal od kovača do sodarja, če tudi ni še gotovo, kakšen bo letošnji pridelek.

Sadjarstvo: Še je čas cepiti sadno drevje v oko. V avgustu dozori poletno sadje. Beri ga ob pravem času, previdno in skrbno, da ne poškoduješ drevja. Odpadlo in črvido sadje pridno in večkrat pobiraj, da iz njega ne izlezejo molji, ki se podajo na drevo, da tam zimijo. Na deblo priveži zvitek slame. V ta zvitek se bodo zatekli molji, ki jih potem jeseni z zvitekom vred sežgeš. Ako se je na breskvah, češpljah in črešnjah pojavila smolika, okoplji okoli takih dreves in pognoji jim z apnom ali z tomaževo žlindro, ki vsebuje apno. Smolo obriši s cunjjo in rano operi s kislom (octom). Nato napravi čez rano par podolgastih zarez, globokih do lesu.

Vrtnarstvo: Nadaljuj z deli meseca julija. Sej jesensko korenje, motovilec, zimsko spinačo, navadno solato. Proti koncu meseca lahko seješ zgodnjo zimsko zelje. Odberi za spinačo bolj zavezne lege in pripravi lehe tako, da bo proti jugu obrnjena stran lehe nekoliko nižja od severne strani. Pred setvijo pognoji zemljo dobro. Presaja se še vedno lahko navadna solata, zimska endivija in zimska redkev. Za jesensko setev in saditev se priporočajo takšne vrste zgodnjega kapusa, ki dobro prenašajo zimo in ne gredo spomladi tako v cvetje. Vzgoji si za prihodnjo leto čebulice. Iz tega namena sej čebulno seme začetkom avgusta precej gosto v dobro zemljo. Zeleno odgrni, ji odstrani gornje korenine in zalij jo ob deževnem vremenu z gnojnico. Zatiraj osenice na zeljnatih rastlinah in repi. Rasline pridno okopavaj, posebno če pritisne vročina in suša. Tudi na vrtu velja: brez dela ni jela.

Cvelličarstvo: Na cvelličnih gredah so poletne cvellice v najbujnejšem cvetju. Prve in najlepše cvete prihranimo za seme. — Vrtnice požlahtnujemo na speče oko. Pazimo pri vrtnicah na rjo in na rožno plesen. Proti prvi škropimo z 1½ do 2% galično raztopino, proti drugi poprašimo ob lepem vremenu rožne grmiče z žveplenim prahom. Pognojimo vrtnice z gnojnicjo. — Odcvetele trajnice razmnožujemo z delitvijo. Presajajmo sočke, lilije, narcise in drugo. Ako imamo prazne tople grede, sejmo vanje potoč-

nice in mačehc, sicer pa na gredice na prostem. Razmnožujmo nageljne z grebenicami. — Odcvetelo lepotično grmičevje obrežimo, da bo nastavilo čim več cvetnih popkov za prihodnje leto. Enako velja za vrtnice plezalke. — Oleandre in druge rastline, ki jih gojimo v posodah, zalijmo večkrat z gnojnicjo. — Sobne rastline moramo redno zalivati tu in tam z razredčeno gnojnicjo in jih varovali pred vročim popoldanskim solncem. Zafirajmo listne uši.

—:—

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Št. 45. — Na razna vprašanja odgovarjamo, da delokrog in pristojnost podružnic od »Banca d'Italia« se ne vjema vedno z ozemljem ene pokrajine, temveč se ravna po daljavi in prometnih zvezah. N. pr. v področje podružnico »Banca d'Italia« v Trstu spada: čela tržaška pokrajina izvzemši sodni okraj tržiški, ki spada pod podružnico v Gorico, iz istrske pokrajine občine Koper, Herpelje-Kozina, Marezige, Pomnjan, Šmarje, Dekani, Podgrad, Materija. — Radi tega morajo naše zadruga paziti, da pošljejo svoje bilance listi podružnici, v katere področje spadajo.

Št. 46. — S. H. L. — Vi ste nam poslali par stebel fižola, napadenega od boleznj, ki je, kakor pišete, pri Vas letos zelo razširjena. Dali smo preiskati ta stebela po kmetijsko-kemičnem poskuševališču v Gorici, ki nam je dalo potom Kmetijskega urada v Gorici sledeča pojasnila:

Fižolova stebela, ki ste nam jih doli v preiskavo so napadena po »bakteriozi«, ki jo povzroča poseben bacil imenovan »bacillus phaesoli«. Ne da bi poznali natančno drugih okolnosti o napadenih nasadih, menimo, da povzroča to bolezen v prvi vrsti prevelika vlaga dotičnega kraja, od koder je otežkočen odtok vode, kjer se fižol sadi leto za leto na istem mestu in kjer se fižolu gnoji le s hlevskim gnojem. Da odpomorete tej nadlogi, pri-

poročamo, da poskrbite za lahek odtok vode z dotičnega prostora, tako vlažnost zginе, potem pa par let ne sadite fižola na listem mestu ter gnojite fižolu tudi s superfosfatom.

Št. 47. — A. B. v Š. — Vi prašate: Jaz imam vsako leto veliko turšice snetljive. Kaj naj storim proti tej boleznj?

Odgovor: Za letos lahko storite samo toliko, da čim prej porežete vse one turšice, ki imajo snetljive klase. Za drugo leto Vam priporočamo, da lužite turšično seme pred selvijo s sredstvom, ki se prodaja pod imenom »Uspulun«. Kako se to sredstvo rabi, bomo v kratkem pisali, ker isto sredstvo se rabi tudi za luženje pšenice.

Št. 48. — A. B. v Š. — Vi prašate: Pri nas imamo to navado, da čim turšični klasi nekoliko porumenijo in se na njih začnejo »lasje« sušiti, prerežemo steblo nad najvišjim klasom. Ali delamo prav ali ne?

Odgovor: Prerezanje turšičnega debela nad najvišjim klasom je opravilo, ki bi ga morali opustiti. S tem opravilom se sicer pospešuje dozorenje zrnja, ki pa postane radi tega bolj prazno in manj hranivo, ker s prerezanjem preneha dotok hranivih snovi iz listja v zrnje. Ta dotok bi prenehal drugače še-le tedaj, ko bi se listje posušilo. V Banatu in v Srbiji, kjer pridelujejo največ turšice, ne poznajo tega opravila.

Sl. 49. — V. Z. v R. — Vi pišete: Ali je potrebno in koristno, odščipniti liste v bližini grozdja, da bo isto bolj izpostavljeno solncu ali ne?

Odgovor: To odstranjevanje listov v bližini grozdja je koristno le tedaj, če vsled velike vlage grozdje v senci listja gnije. Če pa je grozdje zdravo, zori ravno tako v senci, kakor na solncu. Seveda ne velja to za celo trto, ker tako listje mora biti izpostavljeno solncu, da grozdje lahko dozori. Če pa je listja na trti malo, je odščipanje listov naravnost škodljivo.

Sl. 50. — Z. M. Sl. — Vi prašate: Kaj naj letos storim s fižolom, da mi ga

žužki ne bodo vsega prevrtali in pokvarili, kakor lani, ko sem utrpel veliko škodo?

Odgovor: Proti žužku je težko kaj storiti. Neka oseba, se je zglasila v našem uredništvu in nas prosila, naj obrazložimo našim čitateljem, kako ona obvaruje vsako leto svoj fižol vsake škode od teh žužkov. Ona pravi, da čim obere fižol, ga spravi dobro posušenega v vreče in med fižol pomeša nekoliko svežega orehovega listja. Poskusite in poročajte nam o uspehu, ker smo tudi mi radovedni. Če bo kaj pomagalo, bi bil ta nasvet zlata vreden, ker ti žužki delajo vsako leto po vojni ogromno škodo v naši deželi.

PRAKTIČNE DROBTINICE

Saje kot gnojilo. — Saje vsebujejo dušičnate in razne rudninske snovi, ki jih potrebujejo rastline za se. Zato je napačno metati saje proč kot neporabno tvarino. Skrbimo, da tudi saje izrabimo v svojem gospodarstvu.

Saje lahko posipamo kot gnojilo kar na grede okrog rastlin. Še bolje pa je, ako jih raztopimo v 15 do 20 litrov vode ki smo ji pridali na 1 kg vsaj 20 do 25 gramov sode. Tako dosežemo, da se redilne snovi iz saj raje izločijo. Raztopino je treba večkrat zaporedoma, enkrat ali dvakrat na dan, premešati, na kar jo lahko uporabimo za zalivanje zelenjadi in cvetlic.

Kompost ali mešanec iz žagovine je jako primeren za težko zemljo, ker jo zrahlja in napravi bolj dostopno zraku.

Proti ušem po listju vrtnih rož in drugih rastlin. — Da je ta mrčes silno škodljiv rastlinam, ker jim pije sok in se strašno hitro množi, je dobro znano vrtnarjem in prijateljem cvetlic, ki pa tudi vedo, da se priporoča proti temu mrčesu mnogo pripomočkov, ki nič ne pomagajo. Sledeče sredstvo je zanesljivo: Mrva riba naj se pusti v skledi vode toliko časa, da voda prav zelo smrdi. S to vodo naj se poskropi ušiva rastlina. Če se to par dni zaporedoma stori, se pomori mr-

čes brez škode rahlja. Treba pa je seveda nesiti tako poskropljeno rastlino ven na zrak, da smrad izgine.

Kakšno apno se mora rabiti za škropljenje trti? — Vsako leto se zgodi, da požge ta ali oni posestnik, posebno pri prvem škropljenju, mnogo trnega mladja. Večinoma prihaja to odtod, ker je rabil pri raztopini modre galice staro, deloma posušeno apno, ki ni moglo dovolj ublažiti moči galice. Zato se priporoča, naj rabijo posestniki pri škropljenju dovolj mastno apno, ki se je hranilo pod vodo.

Kako preženeš živini uši? — Dobro sredstvo, pregnati živini uši, je zmes petroleja in vode, v kateri je raztopljeno milo. 125 gramov navadnega mila raztopi v 2½ litra dežnice in pusti na ognju zavreti. Vrelo vodo zlij v posodo, v kateri je že 5 litrov petroleja. Zmes mešaj 4 do 5 minut ter jo pusti, da se ohladi. Kadar hočeš tekočino uporabljati, jo zmešaj 1 del z 9 deli vode ter peri s krpo ali krtačico dolični del živine.

Motno vino. — Po pretakanju postane vsako vino motno, posebno pa mlada vina, ker imajo v sebi še mnogo beljakovine. Ta beljakovina se je namreč spojila pri pretakanju z zrakom in se je radi tega strdila. Strjena beljakovina pa

se začne kmalu v vinu polegati in povleče s seboj tudi nesnago na dno posode. Radi tega lahko rečemo, da moremo s pomočjo pretakanja čistiti vino. Ako se pa noče vino po pretakanju dolgo časa čistiti, je to znamenje, da se nahaja v njem še sladkor, ki se z vrenjem še ni razkrojil. Tako vino se očisti v kratkem samo, ako ga denemo v bolj gorko klet, kjer se vrenje pospeši.

Duh po žveplenem vodikom v vinu. — Takemu vinu pravimo, da diši po gnilih jajcih. Navadno prihaja ta duh od žvepla, s katerim se žveplajo trte v vinogradih, dostikrat pa tudi od močno z žveplom zakajenih sodov. Celo iz drožja, ki se začne v vinu razkrajati, se dostikrat razvije. Tako vino je treba pretočiti skozi kotlovinast lij ali pa se mora dati v lesen lij nekaj kotlovinastih pokrivač. Kotlovina se zveže z žveplanim vodikom in s tem se vzame vinu neprijeten duh. Med pretakanjem se mora lij ali pokrivača večkrat obrisati.

Kdor hoče imeti poleli šumeče vino. — Kdor hoče imeti poleli šumeče vino, naj ga dene pozimi v steklenice. Tako vino bo seveda napravljalo v steklenici

goščo. Ogljenčeva kislina pa napravi vino poleli jako okusno in osvežujoče.

Neškodljivo barvilo za bela vina. — Neškodljivo barvilo za bela vina se navaja iz navadnega sladkorja. Sladkor se stopi in se potem tako dolgo previdno meša, dokler se ne ugreje in ne postane bolj temen. Sladkorja pa ne smeš prehitro razgreti, da ne postane preveč grenak. Mešati ga moraš tako dolgo, dokler ne postane ves temnorjav. Košček te temnorjave tvarine deni v belo vino, ki dobi kmalu ono lepo zlatorumeno barvo.

Kako spoznaš, da je črno vino umetno barvano? — V vino pomoči mrvico kruha, vzemi jo ven ter je vrzi v kozarec, v katerem je na dnu nekaj čiste vode. Če je vino umetno barvano, postane voda takoj vijoličasta, če pa ima vino naravno barvo, traja četrt ure, preden se voda porbarva.

Kako se poizkusi voda, če je dobra ali ne? — Vodo, katero hočeš preizkusiti, deni v stekleničico, dodaj ji košček sladkorja ter nato zamaši steklenico. Pusti jo nekaj dni na svetlem. Ako dobi prej čista voda mlečnato barvo, potem gotovo ni dobra.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Za poglobitev kmetijskega pouka. — Da se osredotči organizacija kmetijskega pouka in dvigne število kmetijsko nadaljevalnih šol, je prefektura v Gorici imenovala posebno komisijo, pod predstvom prefekta. Tajnik te in gonilna sila pa je g. Dr. Tonizzo Dafelmo, ugledni voditelj kmetijskega urada v Gorici.

Ureditev skupnih užitkov. — Komisariji za ureditev skupnih užitkov so se priložili pri ministrstvu, da jim razna županstva nasprotujejo pri njih delu, ker ovirajo, da bi komisariji uveljavili one socialne ukrepe, ki jih zakon o ureditvi skupnih užitkov zasleduje. Goriška prefektura je pozvala vse posestnike, naj nehajo s svojim protivnim stališčem in naj podpirajo tržaškega komisarja za likvidacijo skupnih užitkov.

Znižanje cen umelnim gnojilom. — Vsled ministrskega naloga se morajo znižati cene umelnim gnojilom od 20% do 25%. Cena fosfatnim gnojilom se lahko zniža za približno 15%, cena kalijevim gnojilom pa povprečno za 12%. — Tudi kmetijskim strojem, posebno onim, ki se uvažajo, se bodo cene znižale v razmerju zvišane vrednosti lire.

Rok za zamenjavo 25 lirskih bankovcev, ki so že davno vzeli iz prometa, je podaljšan do 31. decembra 1927. Zamenjava se mora izvršiti le pri državnih zakladnicah in računskih uradih.

Bankovci, ki izgubijo veljavo. — S 30. junija 1927 so bili vzeti iz prometa vsi oni bankovci, ki jih je fiskal »Banco di Napoli« in »Banco di Sicilia«, veljavni pa so še do 31. decembra 1930. Po tej od-

redbi ni od sedaj naprej nihče obvezan, da sprejema te bankovce kot plačilno sredstvo, vsakdo pa jih more zamenjati do 31. decembra 1930 pri državnih računskih uradih in državnih zakladnicah. Še le po tem dnevu izgubijo vsako veljavo.

Žrebanje benečijskih vojnoodškodninskih obveznic se je za letos že vršilo. Nagrado 1.000.000 lir je dobila obveznica I. serije št. 624.567, nagrado 100.000 lir obveznica I. serije št. 895.153, pet nagrad po 10.000 lir so dobile obveznice št. 179.837, 406.696, 602.681, 776.942, 1.855.135.

Ker nam prostor ne dopušča, da bi navedli še druge nagrade in številke izžrebanih obveznic, za katere plača država nominalno vrednost, opozarjamo svoje naročnike, da so prinesli naši politični časopisi te dni natančen tozadeven seznam.

Nižanje najemnin. — Vlada je izdala poseben odlok, ki določa, da se morajo najemnine za stanovanja in obrate primerno znižati spričo dejstva, da je vred-

nost lire znatno zrasla. Oblasti pritiskajo z vso strogostjo, da se zakon tudi izvaja. V Turinu so obsodili na dve leti konfinacije nekega uglednega hišnega posestnika, ki ni hotel nižati najemnine za svoje hiše.

Užitnina na med. — Opozarjamo čebelarje, ki prodajajo med na drobno, da morajo plačati užitnino od tega medu. Dobilj smo od več strani poročila, da so bili nekateri kaznovani, ker so prodajali med na drobno, ne da bi ga prijavili užitninski izterjevalnici za obdajenje.

Uvoz kureline iz naše države v Švicco je vsled prepovedi švicarske vlade ustavljen, češ, da razsajajo med kurelino pri nas hude kužne bolezni. Po tej prepovedi so nekateri kraji prav hudo zadeti.

Število tujcev v državi. — V letu 1925 je prišlo v Italijo 1.104.000 tujcev, ki so izdali krog 3 milijarde 665 milijonov lir. Število tujcev v letu 1926 je nižje.

Odlikovano tisk. podjetje L. Lukežič, Gorica. — Odgovorni urednik: Ravnatelj Viljem Dominko.

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sta najgolovejši zavarovalnici proti požaru, strelj,
in vsem drugim nezgodam.

**Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST**

**v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.**

MIRODIZNICA (drogerija) „DIANA“

Gorica - Via Rastello N. 27

Na drobno in debelo!

Zaloga raznovrstnih kemičnih proizvodov - medicinalnih zelišč - suhih in oljnatih barv - firnežev - čopičev - ščeti - toaletnega in navadnega mila - čistil in pripomočkov za vino - sirišča, tekočega in v prahu - bakrene in železne galice - žvepla - čilskega solitra - zamaškov - cevi in drugih izdelkov iz kavčuka itd.

Blago prvovrstno, cene zmerne, postrežba točna in solidna, za kar jamči in se priporoča

Anton Mervič, lastnik.